

Alena Neubauerová

Stylistický rozbor jazykových prostředků v rozhlasových debatách v angličtině a češtině

Analysis of stylistic features in English and Czech radio debates

Diplomová práce

Posudek oponentky

Předložená diplomová práce se zabývá rozbořem a porovnáním stylistických prostředků mluveného jazyka v angličtině a češtině v prostředí rozhlasové debaty. Zaměřuje se na stylisticky příznakové prostředky, které hodnotí na škále ne/formálnosti a ne/spisovnosti. Samo vymezení těchto pojmů je, jak autorka ukazuje v teoretické části práce, problematické a spíše než o binární opozici je možné mluvit o škále stylistických prostředků. Kritéria jsou proto formulována opatrně, autorka připomíná, že jednoznačné zařazení daného prostředku bývá diskutabilní. V úvodu analytické části práce autorka nakonec konstatuje, s oporou v práci Heylighena a kol., že „[f]or the purposes of this thesis, it [formality] can be defined by avoidance of ambiguity ‘by minimizing the context-dependence and fuzziness of expression’” (v této souvislosti není jasné, co se myslí kritérii „rigidity and heaviness“) (str. 29). Neformální prostředky jsou naopak charakterizovány jako „flexible, direct, implicit and involved“ (Ibid.).

Autorka analyzuje stylisticky příznakové prostředky ve vzorku anglické a české rozhlasové debaty. Každý vzorek má 1.000 slov a je částí delší debaty, jejíž přepis tvoří součást příloh práce. Při popisu postupuje autorka po jednotlivých jazykových rovinách (morfologická, syntaktická, lexikální) a stylisticky příznakové prostředky, které se objevily ve vzorku anglické debaty, hodnotí z hlediska formálnosti. Zastoupení jednotlivých prostředků je shrnuto v tabulkách (přehledové tabulky v textu a detailní tabulky v příloze), které ale zaznamenávají jen počet příznakových prostředků bez ohledu na jejich formálnost. Není pak zcela jasné, z čeho autorka vychází, když hodnotí stupeň formálnosti projevů účastníků debaty a moderátora na různých rovinách. V části, která analyzuje českou debatu, postupuje autorka obdobně jako v popisu debaty anglické, ale příznakové jazykové prostředky se zde charakterizují na škále „standard-neutral-non-standard“, což poněkud komplikuje porovnání s popisem anglických stylistických prostředků v závěru práce.

Popis stylisticky příznakových prostředků je velice pečlivý a ukazuje autorčinu schopnost přesně analyzovat mluvenou angličtinu a češtinu na všech sledovaných jazykových úrovních. Ukazuje se, že největší rozdíly mezi anglickou a českou debatou jsou na úrovni morfologické, zatímco na rovině syntaktické a lexikální nejsou rozdíly tak výrazné. Poněkud překvapivě se teprve v závěru práce objevuje další rozměr porovnávání obou debat – výčet a přibližná kvantifikace stylisticky příznakových prostředků v textu celé debaty. Pohled na celý text autorce umožnil zahrnout do popisu jazyka debat i rysy, které se v malém vzorku nevyskytly; problematická je ale metodologie analýzy kompletního textu debat. Detailní popis pochopitelně není možný, ale zároveň není jasné, jak došla autorka k počtům, které prezentuje v tabulce 22 (str. 73). Ačkoli není možné přesně kvantifikovat výsledky analýzy, dospěla autorka ke zjištění, že česká debata obsahuje, na všech

sledovaných úrovních, vyšší počet formálních stylistických prostředků. V anglické debatě se, zejména na morfoloické a syntaktické rovině, objevuje větší množství prostředků neformálních.

Dotazy a připomínky k jednotlivostem

- Proč se v popisu příznakových jazykových prostředků v anglické debatě pracuje s opozicí „formal-informal“ a v popisu českých prostředků se škálou „standard-neutral-non-standard“? V závěru práce (str. 78) je přitom porovnávána úroveň formálnosti anglické a české debaty.
- Formální a neformální prostředky zastoupené ve vybraných vzorcích obou debat nejsou v práci kvantifikovány – o co se opírá porovnání jejich zastoupení na jednotlivých rovinách, v jazyce moderátora a účastníků debaty a v obou jazycích?
- Komentář k textu celé debaty (anglické i české) se neobjevuje v analytické části práce, ale až v jejím závěru. Autorka konstatuje, že „the number of features identified is rather approximate“ (str. 73). Jak byly získány a hodnoceny kvantitativní údaje o zastoupení stylisticky příznakových rysů v celém textu?
- Proč jsou v tabulkách 11 a 12 (stylisticky příznakové prostředky na morfoloické rovině) (str. 54, 55) uvedeny prostředky hodnocené jako „standard“, „nonstandard“ i „neutral“?
- Jsou případy opakování („repetitions“, str. 33) hodnoceny jako spíše formální nebo neformální prostředek?
- V závěru práce jsou uvedeny stylisticky příznakové prostředky, které se objevují ve vzorcích obou debat (tabulka 23, str. 73-74). Mají pasíva a participia v obou jazycích také stejné funkce a je stejné jejich hodnocení na škále formálnosti?
- K jednotlivým příkladům: *it may well be ...* (str. 33) bych nehodnotila jako vyšínutí z větné vazby (srov. *It may well be that ...*). Jedná se v tabulce 5B (str. 94) v příkladu *let me also say that those police officers ...* skutečně o apozici? Na str. 43 (3. odstavec) není jasné, jak frekvence jednoslovných sloves v mluveném jazyce souvisí se slovy *breakdown*, *sneaky* a *outcome* a s neformálností projevu. Proč je adverbiále *úplně* (str. 65, *zklamala úplně policie*) hodnoceno jako „colloquial expression“?

Závěr

Diplomová práce Aleny Neubauerové přes některé metodologické problémy splnila náročné zadání. Za největší přínos práce pokládám to, že autorka přesně a detailně na různých jazykových rovinách zmapovala stylisticky příznakové prostředky používané v anglických a českých rozhlasových debatách. V tomto ohledu je možné na její výsledky navázat v dalším výzkumu. Doporučuji diplomovou práci k obhajobě a předběžně ji hodnotím jako velmi dobrou.